

REKOMENDACIJOS DĖL KARO PABĖGĖLIŲ VAIKŲ INTEGRACIJOS

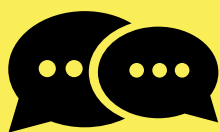
Kasdien vis daugiau šeimų su vaikais, bėgančių nuo karo Ukrainoje, atvyksta į Lietuvą. Mes, mokytojai privalome pasirūpinti nuo karo bėgančių vaikų integracija į savo grupę ar klasę, užtikrinti emocinį ir fizinį saugumą bei sukurti palankią, artimą, saugią aplinką ugdymuisi.

Kaip turėtume elgtis?

Kaip palengvinti adaptacijos procesą?

Kaip šiems vaikams suteikti saugumo jausmą ir užtikrinti tinkamas sąlygas ugdymuisi?

*Paruošėme Jums rekomendacijų rinkinį,
 kuriame rasite:*

atsakymus į dažniausiai
užduodamus klausimus
(2-3 psl.);

Į mokytojų klausimus
atsako Simona Lunina –
Suomijos privataus darželio
„Bumblebees daycare“
direktorė–pedagoginio
ugdymo koordinatorė, taip
pat ikimokyklinio ir
priešmokyklinio ugdymo
mokytoja, šiuo metu
tyrinėjanti karo pabėgėlių ir
kitataučių integraciją kitų
šalių mokyklose.

patarimus ir idėjas integracijos
procesui organizuoti (4 psl.);

Patarimais ir
rekomendacijomis dalijasi
Simona Lunina ir Jovita
Mincė – Antakalnio
poliklinikos Fizinės
medicinos ir reabilitacijos
skyriaus ergoterapeutė.

specialias korteles, kurios
padės užtikrinti sklandžią karo
pabėgėlių vaikų adaptaciją
(5-10 psl.).

Iš viso rasite 24 būtinausių
poreikių ir emocijų korteles su
ukrainietiškais bei lietuviškais
žodžiais, apibūdinančiais
poreikį ar emociją. Atkreipkite
dėmesį – kiekvienoje kortelėje
po ukrainietišku žodžiu, kita
spalva parašyta, kaip tarti
konkretų žodį ukrainiečių
kalba.

Atsakymai į dažniausiai užduodamus klausimus

 Kaip padėti adaptuotis tiems vaikams, kurie kalba tik ukrainietišškai?

Reikėtų naudoti kuo daugiau vizualinių priemonių, kurios padeda greičiau įsisavinti informaciją, įveskite pastovią kasdienę rutiną, kuri padės vaikams jaustis saugiai ir pagreitins adaptacijos laikotarpį. Tam, kad naujoje aplinkoje vaikai jaustųsi saugiai ir užtikrintai, pasiūlykite iš namų atsinešti ir kartu su savimi turėti tėvelių nuotrauką ar žaislą, kurį vaikas galėtų turėti šalia savęs, kai trūksta artimųjų. Taip pat skaitykite kuo daugiau pasakų, dainuokite daineles bei kalbėkite aiškiai, ištariant kiekvieną žodį ir esant galimybei – parodant paveikslėlį. Jei vaikas jaučiasi gerai, prašykite pakartoti Jūsų ištartą žodį, tačiau venkite psichologinio spaudimo. Viskas turėtų vykti kuo natūraliau.

 Priešmokyklinėje grupėje turime 7 vaikus iš Ukrainos. Kaip organizuoti ugdymą, paskirstyti užduotis ir t.t.?

Dabartinė ir svarbiausia Jūsų užduotis – integruoti ir įtraukti vaikus į dienos rutiną, nedarant jokio papildomo spaudimo. Pirmiausia reikėtų sužinoti ir išsiaiškinti, kokius įgūdžius turi vaikai, kurie lanko jūsų grupę ar klasę. Tai ir bus ugdymo atspirties taškas. Vaikams gali būti teikiamos panašaus pobūdžio užduotėlės, tik šiek tiek palengvintos ir pritaikytos pagal jų sugebėjimus. Vaikai labai greit mokosi, tad svarbiausia yra kuo labiau juos motyvuoti, jog veiklos ir mokymas teiktų jiems džiaugsmą. Idealiausiai tinka įvairūs STEAM užsiėmimai, dainos, šokiai, fiziniai žaidimai, žaidimo pedagogika ir kitos veiklos, kurių metu galima palengva mokyti lietuvių kalbos vaikams palankiu būdu.

 Kaip elgtis mokytojui, nemokančiam ukrainiečių arba rusų kalbos?

Supratimas, jog Jūs nemokate jų kalbos tik pagreitins tų vaikų lietuvių kalbos išmokimą. Vaikai, kurie žino, jog mokytojas kalba jų gimtąja kalba, visada bandys kalbėtis su Jumis būtent savo gimtąja kalba. Todėl jiems išmokti naują (lietuvių) kalbą bus tik sudėtingiau. Tai, kad Jūs nežinote jų kalbos, vaikui yra labiau privalumas, nei trūkumas. Jei norite išsiaiškinti, ką vaikas Jums nori pasakyti, naudokitės paveikslėliais arba Google Translate.

 Ar reikia ukrainiečių vaikams duoti tokias pat užduotis, kaip kitiems vaikams (pvz. skaičiavimo) ar geriau kviesti atlikti, pavyzdžiui, menines užduotis?

Priklauso nuo vaiko amžiaus. Svarbu suprasti, kokias žinias jau turi vaikas ir tik po to bandyti duoti kažkokias užduotis bei tikėtis rezultato. Nepamirškite kalbėtis apie tai su vaikų tėvais, jie jums pateiks nemažai atsakymų į Jums rūpimus klausimus. Tik geriau pažinę vaiką galėsite nuspręsti, ar dabar yra tinkamas laikas pradėti stiprinti akademinis įgūdžius. Kiekvienas vaikas turi savo tempą. Taip pat atminkite, jog pabėgėlių vaiko ugdymas, adaptacija, įtraukimas į ugdymo sistemą neturi nieko bendro su akademiniais įgūdžiais. Pirmas ir svarbiausias žingsnis – tinkama socializacija. O akademinis įgūdžius imame stiprinti tik po to.

Atsakymai į dažniausiai užduodamus klausimus

 Klasėje yra vaikų iš Ukrainos. Kai jie išgirsta staigų garsą arba triukšmą, iškart krenta ant žemės. Jiems atrodo, kad įvyko sprogimas. Kiti vaikai labai išsigąsta. Kaip padėti ir mūsų, ir ukrainiečių vaikams?

Dirbant su vaikais (nesvarbu iš kur jie atvyko ir kaip pateko į Lietuvą) vertėtų nepamiršti, jog mes esame mokytojai, o ne psichologai, logopedai ar kitų sferų specialistai. Jei turite klausimų ir nežinote, kaip elgtis konkrečioje situacijoje – konsultuokitės su specialistais. Mes, mokytojai, kad ir kaip norime padėti, deja, ne visada turime pakankamai žinių ar resursų. kažko nežinoti yra visiškai normalu. Tad tokias situacijas aptarinėkite ne tik su tėvais, bet ir su kitų sričių specialistais. Pabėgėlių vaikų psichologinė būseną be jokios abejonės yra vienaip ar kitaip paveikta – jei ne bombų garsais, tai šeimų išsiskyrimu, namų palikimu, draugų netekimu ir visos kitos rutinos praradimu dėl karo. Jei turite bent mažiausių baimių dėl vaiko psichinės būklės ir manote, jog jam reikalinga pagalba – bendraukite su tėvais, tarkitės su kolegomis, ugdymo įstaigos vadovybe ir padėkite vaikams rasti reikiamą pagalbą.

Jeigu lietuvių vaikai išsigąsta tokios pabėgėlių vaikų reakcijos, paaiškinkite jiems, kad šie vaikai atvyko iš šalies, kurioje buvo nesaugu, kai skraidė lėktuvai. Dėl to vaikai ir bijo lėktuvų garsų. Tokią informaciją būtinai perduočiau VISŲ vaikų tėveliams ir paprašyčiau su savo vaikais pasikalbėti šia tema, paaiškinti, papasakoti ir padiskutuoti, atsižvelgiant į jų amžių. Šio proceso metu labai svarbu į klasės/grupės gyvenimą įtraukti tėvus, kad jie taip pat taptų aktyviais klasės/grupės gyvenimo dalyviais, sprendžiant įvairias situacijas.

 Priešmokyklinukai dirba savo pratybų sąsiuvinuose. Ką daryt pabėgėlių vaikams? Leisti žaisti? O gal duoti kitas užduotis?

Visi klasės/grupės vaikai turėtų daryti tas pačias užduotis. Atminkite, pabėgėlių vaikai negali būti išskiriami ir atskiriami nuo grupės. Tokiu atveju įtraukusis ugdymas nevyksta. Geriausia būtų rasti tokias užduotis, kurios tiktų visiems klasės/grupės vaikams. Jeigu kalbėtume apie lietuvių kalbos ugdymą, tuomet siūlyčiau planuoti dvi atskiras veiklas, bet ta pačia tema. Jei mokote lietuvių kalbos, vadinasi lietuvių kalbos mokysis visi, tiesiog užduočių lygiai bus skirtingi.

 Kaip pristatyti pabėgėlių vaiką grupės/klasės vaikams?

Lygiai taip pat, kaip pristatytumėte bet kokį kitą vaiką, prisijungusį prie Jūsų klasės/grupės. Visų pirma, nepamirškite apie Asmens duomenų apsaugos įstatymą, tad visada atkreipkite dėmesį, kokia informacija dalinatės su vaikais bei jų tėvais. Vaikams ir tėvams pakaks žinoti, jog Jūsų klasėje/grupėje nuo šiol bus vaikas, kuris atvyko iš Ukrainos. Galite vaikams pasakyti, jog vaikas nekalba lietuviškai, tad Jūs tikėtės iš vaikų paramos bei pagalbos. Dalintis kitokia informacija su šeimomis ar trečiaisiais asmenimis būtų neetiška, nes pabėgėlio statusas neturi nieko bendra su vaiko ugdymu ir tai neturėtų daryti įtakos požiūriui į šiuos vaikus. Lietuvos Respublikos valstybė sudaro lygias teises į ugdymą visiems, kurie turi teisę gyventi Lietuvoje, taip pat ir pabėgėliams.

Patarimai ir idėjos integracijos procesui organizuoti

<p>Į pagalbą pasitelkite rusiškai kalbančius klasės/grupės vaikus. Ukrainiečiui vaikui paskirkite draugą/globėją, kuris padėtų jam integruotis, susikalbėtų su kitais. Tai paspartins integraciją.</p>	<p>Išsiverskite pagrindinius žodžius (labas, ačiū, prašau, tualetas, valgyti ir t.t.). Išsivertę užsirašykite žodžius taip, kaip girdite. Tai padės lengviau įsiminti naujus žodžius ir būti suprastam.</p>	<p>Ar dirbant mokytojo darbą teko pastebėti, kaip vaikai susikalba nemokėdami nei kalbų, nei kalbėti? Stebėkite vaikus, jei nemokate kalbos pasikvieskite juos į pagalbą.</p>
<p>Neapsikraukite kitų profesionalų pareigomis. Ukrainietį vaiką vertinkite taip, kaip lietuvių vaiką. Jeigu vaiko elgesyje pastebite baimes, emocinius sunkumus, kreipkitės į tėvus, ugdymo įstaigos vadovybę ir prašykite reikiamos pagalbos (psichologo, vertėjo ir pan.) Nebijokite tėvams pasakyti: „Leiskite Jums padėti“.</p>	<p>Ukrainiečių vaikų tėveliams paruoškite atmintinę apie Jūsų grupės/klasės taisykles, dienotvarkę. Į atmintinę įtraukite ir kitą svarbią informaciją, kontaktus. Jeigu neturite galimybės paruoštuko išversti į ukrainiečių ar rusų kalbą, tuomet paruoštuką siųskite el. paštu sava kalba, kad ukrainiečių vaikų tėveliai galėtų Jūsų atsiųstą informaciją išsiversti patys.</p>	<p>Atliekant tam tikrus veiksmus (plaunant rankas, einant valgyti, miegoti, į tualetą, į kiemą ir t.t.) garsiai sakykite, kaip šis veiksmas skamba norima kalba. Nebijokite žodžių kartoti keletą kartų, skatinkite vaiką, atliekant konkretų veiksmą, pakartoti Jūsų ištartą žodį. Taip pat daugiau veikite su vaiku. Verbalinę kalbą keiskite neverbaline — naudokitės ženklais, paveikslėliais.</p>
<p>Būkite atviri susiklosčiusiai situacijai. Veikite kūrybiškai, pasitelkite grupėje/klasėje turimas edukacines priemones, naudokite paveikslėlius, o ten kur įmanoma, užrašykite žodžius, pabandykite patys juos įsiminti.</p>	<p>Užsiveskite pagrindinių žodžių žodyną ir pasikabinkite jį matomoje vietoje. Šalies ugdymo įstaigoms jau yra sukurta prieiga prie „Tilde“ mašininio vertimo platformos. Čia galite versti tekstus, dokumentus iš lietuvių į ukrainiečių kalbą ir atvirkščiai. Nuoroda: https://www.tilde.lt</p>	<p>Integruodami vaiką nesudarykite sąlygų jam jaustis kitokiu. Jis ir taip jaučiasi nejaukiai. Nesureikšminkite jo, elkitės įprastai, taip, kaip elgiatės su kitais vaikais. Kitiems grupės/klasės vaikams pristatykite jį šiltai, paprastai, draugiškai.</p>
<p>Supraskite, kad realybė pasikeitė. Nuo šiol darbas bus kitoks. Veiklos bus kitokios. Realybė pasikeitė.</p>	<p>Stebėkite vaiką ir pasistenkite išsiaiškinti, ką vaikas jau moka (galbūt moka piešti, kirpti ir t.t.). Stebėdami raidą atitinkamai integruokite įprastus metodus ir veiksmus, kuriuos taikote kitiems vaikams.</p>	<p>Parodykite vaikams, kad priimate juos tokius, kokie jie yra. Kurkite ryšį.</p>

VALGYTI

ЇСТИ
YISTY

PLAUTI
RANKAS

МИТИ РУКИ
MYTY RUKY

MIEGOTI

СПАТИ
SPATY

ŽAISTI

ГРАТИ
HRATY

Ugdymo meistras

SKAITYTI

ЧИТАТИ
ЧЫТАТЬ

Ugdymo meistras

SPORTUOTI

ЗАЙМАТИСЬ
СПОРТОМ
ЗАЙМАТЬСЯ
СПОРТОМ

Ugdymo meistras

ATSIGERTI

ПИТИ
ПЬТЬ

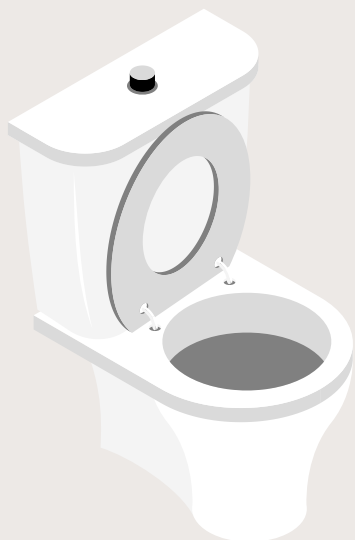
Ugdymo meistras

SUSITVARKYTI

РОЗСТАВЛЯТИ
ROZSTAVLYATI

Ugdymo meistras

Į TUALETĄ

В ТУАЛЕТ
V TUALET

Ugdymo meistras

Į KIEMĄ

ДО ДВОРУ
DO DVORU

Ugdymo meistras

NORIU
PAKVIESTI

ХОЧУ
ЗАПРОСИТИ
KHOCY
ZAPROSYTY

Ugdymo meistras

NORIU
PAKLAUSTI

ХОЧУ СПИТАТИ
KHOCY SPYTATY

Ugdymo meistrai

PIEŠTI

МАЛЮВАТИ
MALYUVATI

Ugdymo meistrai

SUSITAIKYTI

ПОМИРИТИСЯ
POMYRYTYSYA

Ugdymo meistrai

SU
DRAUGAIS

З ДРУЗЯМИ
Z DRUZYAMY

Ugdymo meistrai

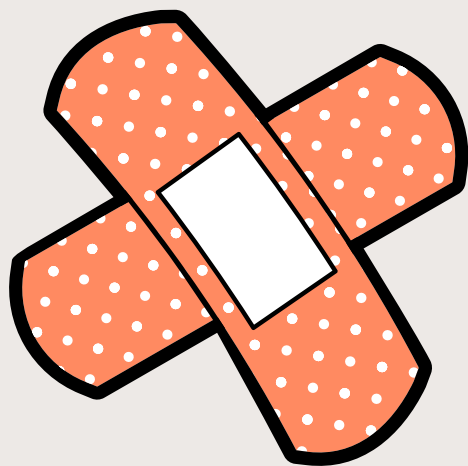

VIENAS

ОДИН
ODYN

Ugdymo meistras

SKAUDA

БОЛИТЬ
BOLYT'

Ugdymo meistras

ŠALTA

ХОЛОДНО
KHOLODNO

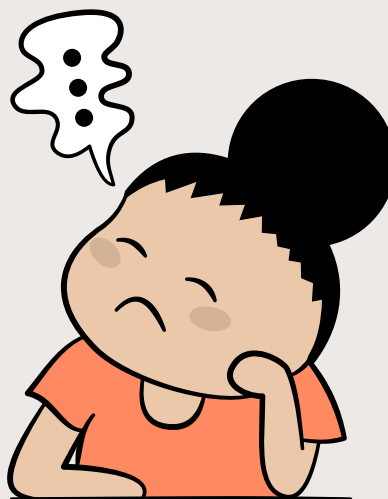
Ugdymo meistras

KARŠTA

ТЕПЛО
TEPLO

Ugdymo meistras

NUOBODU

НУДНО
NUDNO

Ugdymo meistras

PAVARGĘS

ВТОМИВСЯ
VTOMYVSYA

Ugdymo meistras

LIŪDNAS

СУМНИЙ
SUMNY

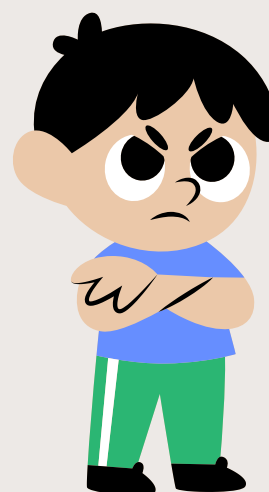
Ugdymo meistras

LAIMINGAS

ЩАСЛИВИЙ
SHCHASLYVYY

Ugdymo meistras

PIKTAS

СЕРДИТИЙ
SERDYTY